

naamste porceleinfabrieken in Europa, zooals Meissen, Weenen, Höchst, Berlijn, Nymphenburg, Fürstenberg, Sèvres, Parijs, Amstel, Weesp, Brussel, Doornik, e.a. De omvang dezer verzameling roept onwillekeurig de geschiedenis van het porcelein in ons werelddeel in gedachten.

Gedurende de 17e eeuw hadden vooral de Hollanders en ook de Engelschen veel Chineesch porcelein hier ingevoerd en hoe meer men deze artikelen leerde kennen, hoe begeerenswaardiger men ze vond. Dit deed al gauw de lust ontwakken de techniek te gaan imiteeren en wij weten allen van de pogingen, die bij de Delftsche plateelbakkers in de 17e eeuw gedaan werden, waarbij vooral Ary de Milde eenig succes behaalde en zijn bekend rood „Delftsch porcelein” produceerde, dat echter nog alle bekoorlijke eigenschappen van het Chineesche miste. Ook in Frankrijk ging men experimenteeren en in 1696 werd te St. Cloud het eerste pâte tendre vervaardigd, dat het gezochte ideaal veel dichter benaderde dan de Delftsche producten. Men gaf echter den moed niet op; de Duitschers gingen het vraagstuk met de energie en het doorzettingsvermogen, hun eigen, onderzoeken en het gelukte Johann Friedrich Böttger, een chemicus, in 1710 eindelijk het eerste werkelijke porcelein te Meissen te produceeren. De ontdekker trachtte zijn geheim voor zich alleen te behouden en richtte onder de bescherming van August den Sterke, keurvorst van Saksen, eene fabriek te Meissen op. Men gebruikte aanvankelijk als werklieden gevangenen, die onder strenge contrôle stonden om te beletten, dat de geheime procédés verraden werden. Dit lukte echter maar korten tijd, want in 1718 wist een der technische leiders te ontsnappen en zag kans in Weenen eene porceleinfabriek op te richten. Toen was het geheim spoedig in het geheel niet meer te bewaren en omtrent het midden der 18e eeuw ontstonden fabrieken te St. Petersburg, Berlijn, Nymphenburg, Ludwigsburg, Sèvres enz., meest onder de bescherming van koningen of prinsen.

In ons land werd het eerste porcelein te Weesp gemaakt alwaar in 1764 met behulp van Duitsche werkkrachten eene fabriek werd opgericht. Aanvankelijk had het nieuwe bedrijf hier te lande veel concurrentie te lijden door het geïmporteerde Japansche en Duitsche porselein. Wat zij leverde was echter technisch volmaakt. In 1771 schijnt deze fabriek hare levensvatbaarheid reeds verloren te hebben, want dominé de Mol te Oud-Loosdrecht *), die reeds in 1770 proeven genomen had, kocht in dat jaar de geheele Weesper installatie met al het materiaal en vestigde kort daarop de industrie te Loosdrecht. Deze heeft hier een achttal jaren aanzienlijk gebloeid, maar bij den dood van Ds. de Mol in 1782 was de finantieele toestand ongunstig en andermaal ging fabriek en inventaris

*) Het Loosdrechtsche porcelein is geteekend M. O. L., wat volgens sommigen beteekent: „merk Oud-Loosdrecht,” anderen zien er slechts den naam van den directeur in.